

Előfizetési árak:

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyed évre 2 korona
Egy szám ára 20 fillér

FELVIDÉKI HIRADÓ

Hirdetéseket árszabás szerint felvesz lapunk kiadóhivatala és valamennyi hirdetési iroda
Nyílt-tér sora 40 fillér

Felelős szerkesztő: **BERECZ GYULA**

POLITIKAI HETILAP

Főmunkatárs: **DUBOVICH TITUS**

Beköszöntő.

Uj, az eddigénél tetszetősebb alakban köszönt be lapunk XXV-dik évfolyama olvasóinál, barátainál és jóakaró támogatóinál; de amint az új köntös nem változtathatja meg az embert, annak gondolkodásmódját, jellemét, éppoly kevésbé változhatik meg lapunk iránya, programja, a melyet nemcsak mi, hanem lapunk olvasóközönsége is helyesnek, üdvösnek, szükségesnek fölismeret.

Sok évig, vagy két évtizedig, csak társadalmi és közgazdasági kérdésekkel és ügyekkel foglalkozott lapunk. Akkoriban ebben a szűkebb keretben is megtette kötelességét, betöltötte hivatását. Mikor azonban a tót nemzetiségi párt vezérférfiai és sajtója a passzivitásból kilépve, mind agresszivebben fordultak a magyarság és a magyar nemzet érdekei ellen, maguknak és az általuk — állítólag — képviselt tót népeknek oly külön jogokat és kiváltságokat követelve és sürgetve, amely jogok és kiváltságok azt meg nem illetik, mert alkotmányunk csakis *nemzeti* jogokat ismerhet és adhat az ország népeinek s

magyar lévén az ország, e jogoknak is magyaroknak kell lenniök, — szükségére mutatkozott oly magyar sajtóorgánumnak, mely *állandóan figyeli a tót nemzetiségi törekvéseket és tulkapdosokat* s azokról a magyar közönséget ugyancsak állandóan értesíti. Ilyen orgánumnak a mi lapunk kínálkozott első sorban, amely a tót nemzetiségi aspirációk központján, a tótok Mek-kájában jelent meg, amely tehát közvetlen közelről figyelhette a tót tulzók sajtóbéli és egyéb agitációit, így hát leginkább látszott hivatva lenni arra, hogy a tótok lakta Felvidék magyarságának és a magyar állameszme érdekeit képviselje és teljes erővel és elszántsággal, sőt — ha kell — kiméretlenséggel meg is védelmezze.

Ha valaki, úgy mi éreztük az elvállalt új kötelességek súlyos voltát, mi, akik a lapot írjuk és szerkesztjük s írásainkért felelősek vagyunk, mert hiszen tudtuk, hogy sok, sok kellemetlen igazságot kell majd odamondanunk nemcsak a politikai ellenfélnek, hanem a saját véreinknek is, a magyarságnak is, annak a magyarságnak, amely csak apró szigeteket,

parányi oázisokat képezve itt a tótság nagy tengerében és pusztaságában, mégis ráér arra, hogy egymás között — ősi szokás szerint — torzalkodjék, sőt, ami még ennél is veszedelmesebb tünet, hogy mit sem törődik azzal, ha maga is elmerül, eltűnik a nagy tót tengerben és sivatagon, úgy hogy majd himrondója sem marad annak, hogy itt valaha fajmagyarok is laktak, és nemcsak laktak, hanem vezérei is voltak a népnek. Igen, mindezzel tisztában voltunk s azzal is, hogy eleinte vajmi kevés rokonszenvre és támogatásra, de annál több megszólásra és ellenkezésre fogunk akadni, ámde erősen föltett szándékunk volt, hogy minden nehézséggel és akadállyal megküzdünk s amig tudással és erővel győzzük, kötelességünkötől el nem állunk.

A kezdet nehézségein immár túl vagyunk, sőt már valamelyes sikerekre is tekinthetünk vissza, amelyeket, igaz, olykor csak nehéz küzdelmek árán vihathunk ki. Ez a mi politikai multunk nem oly hosszú, hogy bővebben kellene e küzdelmeinkről beszámolnunk olvasóinknak, de

T Á R C S A.

Turócsvármegye

az 1420—1476. évi cseh-huszita hadjárataiban.

A Felvidéki Híradó eredeti tárczája.

Irta: **Bráz Béla**, Turócsvármegye főlevéltárosa.

A második honaloktó IV. Béla művét s örökségét R. Károly és N. Lajos fejezték be, hazánkat a nagy hatalmasság magaslatára emelvén. A nagyszerűség korát azonban nem sokára a visszaesés szomorú korszaka váltotta fel, mely rém következményeivel leginkább a Felvidéket sújtotta s annak Árpád-korbéli lakóit, a magyar nemességet. Kétszáz év előtt keletről jött a veszély, most pedig nyugatról, a cseh-morva invázió.

Az apostoli szegénység s az erkölcsi tisztaság visszaállítására irányuló mozgalmak szülték ama szellemi forradalmat, melynek élén a puritán jellemű Husz János állott. Husz János apostoli hivatást érezve magában, Vikleff angol hitújító tanait magáévá tette s felvette a szellemi harcokat a papság romlottsága s fénytűzése ellen s az Üdvözítő szegénységét

hirdette. Tervét máglyán szerzett vértanúsága megerősítvén, felvirágoztatta. A kiontott vért követői bosszút esküdtek s a vezér kiontott vére idézte elő azon irtóztató belháborút, mely megyénkire is ácsapott s melynek szomorú eredménye megyénkben most is tapasztalható.

Zsigmond király szerencsétlen politikája siettetta a háború kitörésére. Egyrészt, hogy a cseh koronát megszerezhesse, másrészt, hogy Husz tanának terjedését megakadályozhassa, indította a szerencsétlen hadjáratot. A harci dicsőség először a magyar fegyvereknek kedvezett; az 1421. évi telt hadjárataiban Neuburg mellett Neczpáli György, Blatnicza várának ura és fia Neczpáli László, ezen várnak ifjú hős kapitánya, önfeláldozó vitészséggel csikarták ki a győzelmet Zsigmondnak. A megyei nemesek közül többen idegen földön szereztek dicsőséget a magyar névnek halálukkal.

A tavasz langyos fuvalma az Alvidékről, Nándortévhérvár felől hozott vészirt. A megyei nemesség újból inszurgált Beniczky Márton vezérlete alatt. A török invázió elvonta Zsigmond figyelmét és fegyverét a Felvidékről. Ziska János és Prokop, egy hitelagytott

barát, iszonyu s öldöklő hadsereget zudított a Felvidékre. Ezen vallásszinezett mozgalom s duló hadjárat nemzetközi jelleget öltött, mely nem ismert sem nemzetet, sem országot. Ami a tatár 200 évvel ezelőtt megkínált s mit IV. Béla második honalkotása létesített, nemkülönbön az Anjouk művészi és vallási alkotásait, romba döntötte a huszita fanatizmus, a zsebrák horda.

Zsigmond király 1429-ben fegyverre szólította a megyei nemességet s a pápa tanácsára a Felvidéken kivetette a huszita adót; de nem volt képes gátat vetni a zsebrák öldöklő hadjáratainak. Morva felől romboló áradatként öntötte el a Vág völgyét a huszita invázió. A zsúcsányi, bellai s turócsváraljai kolostorok romba döntettek, az őskeresztesekkel templomai lángok martalékaivá lettek. Vér és rom jelzé a vandalizmus nyomait. A nagyszombati csatában hateraz magyar nyert dicső halált. 1431-ben a pápa keresztet hadjáratot hirdetett a zsebrák ellen, de Prokop fanatizált csőcs megmennyisítette azt. A vérszomjas had csak két részre oszlott. Az egyik rész Prokop és Kolowrat alatt Turócs- és Arvamegyét szűnöltö el. Hédervári Lőrincz nádor királyi meg-

meg aztán a szerénységünk is tiltja ezt nekünk.

Ebben az ujévi beköszöntőben újra meg újra annak a szükségességére kell ráutalnunk, hogy az itt a Felvidéken veszélyeztetett magyar érdekek megvédésének első sorban az a módja, hogy a magyarság hagyjon fel végkép azzal az ő hagyományos közömbösségével; hagyjon fel a pártpolitika tulhajtásával is s tömörüljön egyetlen egy táborba: *a magyar nemzeti eszméért küzdők táborába*. Lapunk is első sorban ezt a célt szolgálta eddig és ezentul is, — ha csak lehet, fokozott erővel — ezt fogja szolgálni. Mi minden politikai pártot és kormányt támogatunk, a mely párt és kormány magyar *nemzeti és alkotmányos alapon áll*, — s mint ahogy az alkotmányért való küzdelemben az emlékezetes december 19-ki törvényhozási gyűléseken az összes pártárgyalatok egybeolvadva iktatták határozatát hazafias aggályait és tiltakozásukat, azonképen a Felvidék magyarságának állandóan egy táborban kell küzdenie és a magyar nemzet érdekeit és javát képviselő alkotmányos kormányt tőle telhetően támogatnia.

Mi így tettünk eddig és így fogunk tenni ezentul is. — Aki tehát ezt a hazafias és önzetlen vállalkozásunkat, amely sok fáradsággal és áldozattal

jár, helyesli és méltóan tartja a támogatásra, az csatlakozzék hozzánk s legyen erkölcsi, szellemi és anyagi támogatója vállalkozásunknak, kiki oly módon és abban a mértékben, a hogy teheti. Lapunk nem üzleti vállalkozás, amely hasznot hajhász és hasznot hajt. Lapunk hazafias vállalat, amely első sorban a magyar szellem szolgálatában áll, megérdemli tehát, hogy mindenki, aki magyarnak vallja magát a Felvidéken, támogassa, istápolja. A magyar génuszt támogatja vele; de nemcsak támogatja, hanem meg is védi, meg is óvja, — hajlékot biztosít neki, ahol az üldözöttes elől meghuzhatja magát. Mert bizony üldözök, ádázul üldözök s végkép ki akarják kergetni az iskolákból, a hivatalokból, a kuriákból, a közéletből és mindenünnen a magyar génuszt, ahol ezidő szerint — igen szerényen bár, — de mégis csak megnyilatkozik a törvény és a magyarság lelkiismeretesebb, hazafiasabb részének oltalma és védelme alatt. Hisz mindenki tudja, hogy a most uralkodó súlyos politikai válságból *a nemzetiségek új erőt és bizalmat merítenek, hogy partikulárisztikus törekvéseiknek érvényt szerezzenek s a magyarság visszaszorításával ők nyomulhassanak elő*.

Mi a magyar közönség támogatására egyébként is méltók igyekszünk lenni azzal, hogy lapunk tartalmát

változtatossá, érdekessé tesszük, ami pedig sok munkát és időt igényel tőlünk, amely munkáért azonban az erkölcsi elismerésen és a hiven végzett kötelesség jóleső érzésén kívül nincs részünk jutalomban. De azért szívesen végezzük ezt a munkát, ezt a kötelességet, csak azt az egyet kérjük most az ujév beköszöntésével, hogy lapunk új alakjában is szívesen látott és fogadott barátja legyen magyar olvasóközönségünknek, amely barátját úgy becsüli meg, ahogy minden jó és őszinte barátunkat megbecsülni szokás.

Ebben a reményben boldog új évet kívánunk olvasóinknak, munkatársainknak, lapunk minden barátjának és támogatójának!

Főispánválasztás Turóczban.

Turóczmegye köztisztviselőiben álló főispánja, ki nyolczadféltévi hivataloskodása alatt közönségünk szívét és lelkét részrehajlatlan igazságszeretetével, szíves előzetkenységével kötelesen magához bilincselte, a folyó hó 29-én állásától, buzgó szolgálatának elismerése mellett, felmentettet.

Lemondásának indokait bőségesen kifejtette a folyó évi október hó 15-én megtartott közgyűlésben a bizottsághoz intézett meleghangú bucsubeszédében. Hazafias lelkeből fakadt az elhatározás, mely mint mindenkor, ugy most is teljes összhangban volt a vármegye közönségének politikai felfogásával.

De az adott helyzetben nem is tehetett egyebet, ha csak nem akart ellenkezésbe jutni majdnem negyedszázados politikai multjával, melyen át mindenkor a szabadelvű eszmék tisztelője, a nemzeti nagy idealok hű, odaadó harczosa és szószólója volt.

Lelkünk mélyéből sajnáljuk távozását, mert tudjuk, hogy ez a vármegyére, a magyar társadalomra, de különösen a magyar nemzeti érdekekre alig pótolható veszteséget jelent.

Habár hivataloskodásának javarésze, a politika viharai által felkorbácsolat szenedvények, majd a törvényen kívüli állapot meddősegei között veszett is el, mégis oly maradandó alkotások fűződnek nevéhez, melyek nemcsak a turóczi, hanem az egész felvidéki magyarság halálját hosszú időkre biztosítják részére.

Mindjárt főispánágának kezdetén, fárdatlanul és kitartó utánjárással, kivitte, hogy a volt szláv Maticza rozant és dűledező épületét újraépítették s ezzel a kicsiny és disztelen bérházakba beszorított állami hivataloknak állandó otthont, a városnak pedig egy díszes középületet emeltetett.

Főispánágának másik kiemelkedő momentuma az, hogy törhetetlen akaraterejével megakadályozta, miszerint a tótok által kezdeményezett cellulózgyár nemzeti ségik kezeken maradjon s melegágya legyen azon aspirációknak, melyeknek terjesztésére a gyár első részvényeseinek nagyobb része által ezen ipartelep már előre deszignáltot.

Az ő nevéhez fűződik a Vág szabályozá-

bizásból 1437-ben Thuruchba jött, mivel a megye több ízben siralmas hangon kért segílyt. A nádor a két megye nemesseit Turóczszentmártonba hívta egybe s a gyűlés a város melletti síkságon tartatott meg, melynek eredménye, hogy a két megye a várakat őrséggel erősítse meg s tizze ki a huszitákat. A megyei lakosság ingóságait s okmányait Blatnicza, Szklabinya, Thuruch (ekkor még nem volt Znió) Zuchán s Visegrad (Vihegrad, Próna környékén) várába helyezte s rejtette el. A városok s falvak lakói, nők, gyermekek s különösen a szlizek az ocsmány kalandorok elől az akkor keletkezett községi várszerű erődítményekben (Hradistye) kerestek menedéket.

Nyári és őszi időben a zsebrák hadikalandban tölté idejét, de télben a nemesit külte kuriájából s rablásból élt. A desperáció strigette a katasztrófát. Éhínség s dőghalál pusztított, mely egyaránt tizedelte ugy a huszitát, mint a magyart. Növelte a bajt és veszélyt, a megyében lábrakapott osztályvillongás. Zsigmond király a városi cziviseket pártolta, a nemességet elnyomta, nem tudta felejteti Siklóst. A városi polgár a nemesnek ellenfele volt s vele hadilábon állott béke idején is, a pórság pedig a németben zsarnokot látott s ezen kasztkülönbség jobban szította az elégtelenséget. Sulyosbitotta a veszélyt az anarchiából származott oligarchia, a tót király, Szentmiklósi Pongrácz, Blatnicza várát elfoglalván, nem kevésbbé zsarolta a megyét, mint

a zsebrák. A pórság s a cziviselem természeti hajlamánál fogva inkább vonzódt az új tan szociális dogmáihoz. Ily viszonyok közt s ezen kétségbejött állapotban hol keressen vagy kitől kérjen segílyt a gyűlölts magára hagyott nemesség. Feladatult tizte ki az élet-halál harcot, szabadon élni, vagy diesően halni meg. Az öröm s béke ünnepe előtt még egyszer tanácskozásra gyűlnek össze Szklabinya várában. Ősi szokás szerint kardjaikra eskitt tesznek a szabadság s a vallás kivivására. Megválasztatnak a vezéreket. Fővezér Joannes de Zathuresa alias Vajwoda, alvezéreket a 4 járásban, Markus jegyző, Seraphil Imre de Tóth Próna, Benyehi János, a belgrádi hőnek, Mártonnak fia és Neczpáli László blatniczi várkapitány. Gyülekezési hely Zent-Márthony, idő S. S. Vesperae Nativitatis, Karacsony szent esteje. A vallás titokzatos éji homályában busan szól az éjféli isteni tiszteletre hívó harang, mely a megyei nemességnek halálhívó szózatja volt. Az öröm s béke ünnepe a család gyászünnepevé változott. Turóczszentmárton mellett vivatott az élet-halálharc, melyről hites levéltári adat ezt jegyzi fel: „Joannes Vajwoda alias vicecomes et jur. Notarius Marcus in magna contra Zaskodnikov prope S. Martinum crudeliter trucidati sunt.“ Alispánjával s hites jegyzőjével kegyetlentl felkonczoltatott a megyei nemesség a Turóczszentmárton melletti csatában.

(Folyt. köv.)

sának kérdése is, mely ma már, a Vágparti községek teljes megelégedésére, majdnem egészen megoldott.

Még hivataloskodásának utolsó idejét sem töltötte tétlenül, hanem csak alig pár hét előtt kivitte azt, hogy Turócszentmárton díszes és értékes könyvtárat kapott, mely a tót közművelődési egylet házában elhelyezve, rövid időn belül meg is fog nyitni.

De a közügyek ily lelkiismeretes kezelése mellett az egyesek jogos érdekeit sem tévesztette soha szem elől. Nem fordulhatott hozzá senki meghallgatás nélkül s ha kérése emberileg keresztül vihető volt, a kielégítő eredmény el nem maradt.

Szószólója, támasza volt minden társadalmi mozgalomnak. Hazafias lelke egész hevével ölelt fel minden oly kérdést, mely a magyar társadalom érdekeit volt hivatva előmozdítani. Neve ott szerepelt az elsők között minden jótékonycélú, humanus intézménynél. Aggódo lelkiismeretességgel kezelt minden oly ügyet, hol a veszélyeztetett magyar érdekek megmentéséről volt szó.

Tapintatos, egyenes fellépésével még ellenségeit is lefegyverezte. A pártküzdelmek porondján soha tisztességtelen fegyvert nem használt, tudva, akarva vagy szándékosan senkinek kárt nem okozott.

Hivatala ellátásában, ép úgy mint magánéletében, szigorú és talán tulpedáns volt. A vármegye tisztviselőkarától is megkivánta a lelkiismeretes munkálkodást, de viszont ezen tisztikar anyagi érdekeinek előmozdítása is legfőbb gondjai közé tartozott.

A legnehezebb és legválságosabb napokban sem vesztette el a higgadságot s azt a bölcs, körültekintő megfontolást, mely kiválóan jellemző tulajdonsága volt. Ennek köszönhető, hogy főispánsága alatt a magyar párt zászlója kétszer került ki diadalmasan a pártok mérközéséből.

Egy ily lelki tulajdonságokkal megáldott férfi távozása, a jelen válságos viszonyok közt, méltán kelthet közsajnálkozást. Itt született, itt nőtt fel vármegyéjében, ismerte ennek minden baját, ismerte annak a küzdelemnek minden fázisát, melyet a magyarság a nemzeti érdekek ellen törő agitációval szemben folytat s így meg is tudta találni a helyes utat, mely ezen agitációval szemben czélra vezetett. Ennek a férfinak a távozása csak vesztésgét jelenthet.

De hisszük és reméljük, hogy a jelen politikai láthatárra nehezedeő szürkeség nemsokára meg fog hasadni s a fojtó köd közül utat tör magának a már is derengő világosság s a fényes nap sugarainak beköszöntésével újból üdvözölhetjük őt Turóczvármegye élén, amelyet úgy a vármegye, mind a magyarság érdekeit tekintve, eddig is annyi dicsőséggel viselt.

* * *

A hivatalos lap 1905. évi december hó 29-én megjelent száma a következő királyi kéziratot közölte:

Magyar belfügyminiszterem előterjesztésére *Köcsön* Lajos pénzügyminiszteriumi címzetes osztálytanácsost Turóczvármegye főispánjává kinevezem.

Kelt Wallseeben, 1905. december 26-án.

Ferencz József, s. k.

Kristóffy József, s. k.

Vármegyei közgyűlés.

Történelmi nevezetességű közgyűlése volt ma Turóczvármegye közönségének. A mai közgyűlésen foglalt ugyanis nyílt állást a jelenlegi kormánnyal szemben, midőn a kormány közreműködésével kinevezett új főispántól megtagadta a bizalmat s határozatában kimondta azt is, hogy a kinevezett főispánt sem a jelenben, sem a jövőben támogatni nem fogja.

Megható volt a közbecsülésnek és szeretetnek az a nagyfokú megnyilvánulása is, mely a távozó főispán érdemeinek méltatása alkalmával felszínre jutott. Ez a szeretet, ez a becsülés nem pazaroltatott méltatlanra s tudjuk azt, hogy a távozó főispán is nehéz szívvel, fájó lélekkel hagyott itt bennünket, nehéz szívvel hagyta el azt az állást is, mely számára annyi dicsőséget s jól megérdemelt elismerést szerzett.

*

A közgyűlés első pontja az alispáni jelentés volt.

Mindenekelőtt bejelenté, hogy ifj. *Justh György* a vármegye főispánja saját kérelmére felmentette. Ezután így folytatta:

Ezen intézkedést bizonyonnyal kétféle érzellemmel vesszük tudomásul. Egyrészt jóleső megnyugvással, hogy főispánunk megszabadult a hazafiasságával ellenkező megbízatástól, másrészt őszinte sajnálattal, mert egy kiváló karakterű s tántoríthatatlan hazafiságu ember távozik közéletünk éléről.

Ifjabb *Justh György* több mint hét évig viselte vármegyénkben a főispáni méltóságot, mely idő alatt teljes igazságszeretettel, nagy munkakedvvel és mély belátással teljesítette a főispáni feladatokat.

Magánélete pedig fényes tükrölap, mely fedhetetlenséget és szeplőtlen tisztaságot sugároz.

Integer vitae, scelerisque purus!

Őszinte szeretetünk, igaz ragaszkodásunk és soha nem muló tiszteletünk kíséri távozó főispánunkat.

A személye iránti szeretet melegét s a nagybecsülés érzését a jövőben is ápolni fogván, ezt adjuk neki elismerésünk és hálaánk örök zálogául.

Sok nagy főispánja volt már vármegyénknek és ifjabb *Justh György* is nagy lett, mert főispáni állásáról való lemondásával kiválóan fényes bizonyítékát adta hazafiasságának.

Nem kellett neki a hatalom és annak előnye, amidőn meggyőződése más parancsolt, nem kellett neki a méltóság és annak fényessége, amidőn önérzete más utat mutatott.

Megszűnt főispánunk lenni, de hívők vagyunk és bizunk a megpróbáltatások elmultával a feltámadásban.

Ezek előadása után indítványozza, hogy határozza el a vármegye közönsége, hogy a a távozó főispán főispáni ténykedésének és hazafias érdemeinek iménti méltatását magáévá teszi és szeretetéről őt a jövőre is biztosítja és a vármegye nagytermében elhelyezendő arcképét megfesteti.

Ezzel kapcsolatosan bejelentette, hogy a vármegye főispánjává *Köcsön* Lajos pénzügyminiszteriumi címzetes osztálytanácsos nevezetett ki.

Azután így folytatta:

Az inparlamentáris kormány tehát talált embert ide főispánnak.

A főispán pedig a kormány bizalmasa, vagyis politikájának letéteményese lévén, ennél fogva egész természetes, hogy a bizalmunkat nem bíró kormány bizalmi embere iránt bizalommal nem viselhetünk.

Valóban megdöbbenő, hogy alkotmányos országban létezhet és uralkodhatik oly kormány, mely a képviselőházban még törpe kisebbséggel sem rendelkezik.

És még megdöbbenőbb az, hogy az a kormány, az országos válság jobbra fordulásnak csendes várása helyett, ugylátszik, állandósítani kívánja magát.

Ugy látom, nem marad más hátra, mint tünni úgy mint őseink tūrtek és bizni egy jobb korban: a magyar alkotmányosság teljes érvényesülésében.

Ezek előre bocsájtása után a következő indítványt terjeszti elő:

Mondja ki a tekintetes vármegyei közönség, hogy az alkotmányellenes kormány közreműködésével kinevezett új főispán iránt bizalmatlansággal viseltetik s ennél fogva őt sem a jelenben, sem a jövőben támogatni nem fogja.

Ezután áttért a szorosan vett közigazgatási ügyekre s bejelentette, hogy a tisztikarban változás nem történt s a közigazgatás rendes menete fennakadást nem szenvedett. A közbiztonsági állapotok kielégítőek voltak s elemi csapások a vármegye területén nem pusztítottak.

Végül bejelenté, hogy a kedvezményes ső ügyében akként intézkedett, hogy miután a pénzügyminiszter a sőarúsítás járások szerinti elosztását meg nem engedélyezte, egyelőre csak egy elárúsítóval, nevezetesen Fischer Árminnal kötött szóbeli szerződést.

Az alispán előterjesztéseit és benyújtott határozati javaslatát nagy lelkesedéssel fogadta el a vármegye közönsége s *Justh Ferencz* országgyűlési képviselő indítványára kimondta a közgyűlés, miszerint utasítsa a közönség az alispánt, hogy az újonnan kinevezett főispánnal szemben követendő eljárás megbeszélése céljából hívjon össze rendkívüli közgyűlést. Az indítványt ellen csak *Vanovics János*, a tót nemzetiségi párt egyik vezéralakja szólalt fel, aki a főispán kinevezését törvényesnek, jogosnak tartván és ismervén ei, a vele szemben követendő magatartását is ezen felfogásához képest irányítja.

A törvényhatósági bizottság tagjai felháborodással hallgatták a bizottsági tag érvelesét, sürű abcugolással adtak kifejezést a beszéd feletti érzelmeiknek.

Végül *Ujhelyi Attila* főszoigabíró az alispáni jelentés kapcsán indítványozta, hogy a Vágon tuli községek, miután az eddig fennállott szállítási akadály megszűnt, szintén a rózsaha gyi kerülettől a turócszen rártoni sóáruda kerületéhez csatoltassana.

(A közgyűlés további folytatásáról jövő számunkban.)

Hora és Kloska.

Az Erdélyben és a Délvidéken észlelt oláh mozgolódás alkalmából a Hora és Kloska-féle lázadást és a Krizsán gyilkos gaztetteit ismerteti bőven a Náródnie Nov., de a történetírás igen különös igazságszolgáltatásával és kritikájával. Meglehető részletekkel emondja a lap, mint mérszárólták le a Krizsán megvadult oláhjai a magyar nemes földbirtokosokat a kuriákon és a kastélyokban, valamint azt is, hogy az iszonyu kegyetlenséggel legyilkolt magyar nemesek fiatal asszonyait és nagyobb leányait az oláh pópák előbb orthodox hitre keresztelték, azután pedig egybeadták őket egy-egy oláh szolgáljkkal vagy más egyéb jobbgyáral, ami olykor még kinosabb lehetett az uri magyar nőkre nézve, mint a halál, amit azonban nem látszik föltételezni a Nár. Nov. tót historikusa, aki alighanem titkos kárörömmel közölte a magyar családokat ért ezt a gyalázatot. Elmondja továbbá a czikk, hogy az oláh gyilkosok közül utóbb számosakat elfogtak, statárium után halálra ítélték és azonnal ki is végezték, hosszu árkot ásátván nekik, amelyben állva fejezték le őket és legott el is földelték. Kétségkívül, hogy az emberformába bujt fenevadaknak ez a bűnhődése nagyon is enyhe volt azokhoz a gaztettekhez képest, amelyeket annyi sok magyar családon véghezvitték s bármennyire humánus legyen is valakinek az érzülete, az ilyen fenevadaknak mégis kinosabb halált kíván; de nem így a Náródnie Noviny historikusa. Nem ütközik meg ugyan a halálos ítéleten, de már annak rögtönös végrehajtását gyanusnak találja. Szerinte az ítélet megerősítését kellett volna bevárni. E szerint tehát még kegyelmet is érdemeltek és kaphattak volna a gonosz gyilkosok. — Kérdés, miért mondja el ezeket most és így a Náródnie Noviny? Megadja a feleletet is: izgatni akar, kerülő uton bár, de izgatni. Mert hát most igen nagy a barátság az ultratótok és ultraoláhok között. A Hodzsa és Vlád mive ez a barátság, két politikai stréberé és nemzetiségi izgatón. Habár hiszen egyébként semmi rokonság sem futi őket össze, sőt az oláhok a meghatározottabban tiltakoznak a szláv eredetűk ellen. De hát olykor az ellenségek is szöveteznek, hogy a prédát maguknak biztosítsák. Ugy volt a minap, hogy az oláhok fellázadnak; Vládék tagadták ezt, tiltakoztak az oláhok meggyanusítása ellen és rágalomnak bélyegezték a hirt. Pedig szél nélkül nem mozdul meg a fa levele s az Arad-megyében vasravert Nyámcz oláh tanító nem az egyedüli, aki az oláhokat izgatta és lázította, sőt azok a bizonyos népgyűlések, a melyeken az oláhokat Vládék megeskették, hogy magyar emberre többé nem szavaznak, sem oly nagyon ártatlanok. Gonosz praktika ez nagyon és ha így tovább haladunk, úgy vagy számos magyar kerül halálos veszedelmebe, vagy pedig akasztófákat kell állítani az oláh lázítóknak. Tertium non datur, — azért legyünk résen s inkább disztítsék az akasztófákat a lázítók, semhogy csak egy magyar ember is bajba kerüljön. Tehát a nemzetiségi terrorizmus már utban volt, mindössze csak az történt, hogy az oláhokban nem volt meg a kellő türelem, nem tudták a döntő pillanatot bevárni, vagy pedig a körülmények tölték ki a kedvező pillanatot.

Szóval, időnek előtte stult el puska. Am miért nem lehetne a Felvidéken is a nemzetiségi terrorizmusnak utat egyonetni? Hisz Hodzsa Milán már rég hirdeti, oly pártatlan czinizmussal, amely csak ebben a mi ttrtelmes hazánkban lehetséges. Mással már hitvőre tették volna. A Hora-Kloska-Krizsán példája gyujtó lehet még ma is, ismerkedjenek meg látd a Felvidéken is ezzel a gyujtó példával; miájd ha a Hodzsa „halánája“ kerül uradomra, jó hasznát lehet venni ennek a gyujtó példának. Egyébiránt lehet, hogy nem így van, ez esetben nem mondtunk — semmit.

Magyar nemzeti közművelődés.

I.

Ha a régi nemzetek történetét vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy mindenkör azon nemzet birt létjogosultsággal, mely életerejét s helyét kifejezett faji jellegével, haladó kulturájával s annak nyomában erédő jólétével biztosította magának a kulturnemzetek sorában. Hogy ennek elérésében mely eszközök, minő módok voltak a legcélszerűebbek, annak illusztrálására eklatáns példát nyujt a nagy német birodalom előrelhaladot szellemi és anyagi jóléte.

Tudjuk, hogy a német birodalom mily apró kis önálló részekre volt tagolva s a legkisebb ökölnyi fejedelemség is bámulatos ambicióval törekedett a többivel versenyezni, illetőleg a többit kulturában, hatalomban, jólétben lehetőleg felülmulni.

Az egymástól politikailag független kis hercezségek, ögrórságok nem szigetelték el magukat egymás szellemi világától, éles szemmel, mintegy féltékenykedve kutatták egymás tudományos haladását, figyelemmel lesték a művelt világnak tudományos felfedezéseit, művészi átalakulását, ipari és kereskedelmi újításait, átvették azokat a saját életviszonyaikhoz alkalmazva, faji vonásokkal gazdagítva, ráverték saját egyniségük bélyegét s így értékesítették saját czéljaikra. Így történt, hogy Németország az apró államoknak a közös nagy német birodalom kiépítését célzó decentralizált munkája folytán s rövid idő alatt nemcsak a kulturállamok sorába emelkedett, de erős súlypontot biztosított magának a nagyhatalmak sorában is.

Hazánk történeti multját vizsgálva, azt látjuk, hogy fejlődésének legnagyobb akadályát nem a küllenségekkel folytatott viszálykodások, de leginkább azon torzsalkodások képezték, melyeket többnyire a magyar nemzet kebelébe ékelt nemzetiségek által előidézett belviszályok okoztak.

Sőt, ha a jelenleg dúló politikai válságos szemléljük, annak kétségbeejtő állapotát is mintegy mementóként hatja át a kívülről rosszindulattal felbujtogatott nemzeti fészkelődés.

A nemzetiségek egybeolvasztása volt már régebben is főczélja minden hazafias kormányynak; erre törekszik az állam javát féltékenyen munkáló, éber társadalom is. Ez volna tulajdonképen legfőbb czélja az újabb időben hazánkban majdnem valamennyi megyéjében alakult közművelődési egyesületeknek is, melynek a nemzetiségi vidékeken a közműveltség terjesztésén kívül azon jelentős hivatása van, hogy a nemzetiségeket szép szerrel, a művelődés zászlaja alatt, a közös

jólétért való együttes küzdelemben lassan-lassan megkedveltesse a magyar nemzet faji vonásaival s meggyőzze arról, hogy az egybeolvasztás nem a nemzetiségek elnyomására irányul, de egy nemzeti állam kiépítésére, ami pedig kell, hogy szent czélja legyen minden polgárnak, ki ezen állan területén született, él és meghal.

Ezen közművelődési egyesületek azonban nem felelnek meg teljesen azon czéloknak, melyeknek elérésére hivatják. Kétségtelen, hogy az ismeretek terjesztése és a helyi viszonyoknak megfelelő szükségletek pótlása megbecsülhetlen hasznos munkát teljesítenek, de viszont kétségbevonhatatlan azon tény is, hogy a legtöbb közművelődési egyesület pusztán a lokális körülményekre támaszkodik és figyelmen kívül hagyja azon nagyjelentőségű körülményt, hogy minden ilyen közművelődési egyesületnek a helyi szükségletek kívül egyáltal bizonyos egységes jegy alatt kellene fömörülnie, melyet az ideális munkamegosztás elve és a „pars pro toto“ sugall.

Különösen szükség volna egy határozott karakterisztikus munkaprogrammra az olyan közművelődési egyesületeknél, melyek helyén túlyomó a nemzetiségi elem, ahol egy szabályosan körvonalozott, faji karakterrel bíró, de keresztülviltet munkatervezet biztos támasza volna a kisebbségben levő magyar elemnek és egyuttal hathatósan elősegítené hazafias missziójában, mert az ilyen közművelődési egyesületek nemcsak terjesztői lennének a magyar nemzeti kulturának, de egyuttal erős védőbástyáivá válnának a magyarságnak azért, hogy a nemzetiségeket kiragadnák végre a külföldi lapjukonok bujto-gató befolyása alól.

*

Ezeket az általános elveket és igazságokat előrebocsátva, egy érdekes és tanulságos munkára hívjuk fel olvasaink figyelmét, amelyet Balogh Bertalan, a borsod-miskolczi közművelődési és muzeumegyesület főtitkára irt, ezen czim alatt: *Magyar Nemzeti Közművelődés* (A magyar közművelődési egyesületek szövetségéről — a nemzeti érzés ápolásáról — az irodalmi, művészi és zenei kultúra fejlesztéséről és decentralizálásáról, a magyarsításról és a magyarság erősítéséről és fejlesztéséről) a következő tartalommal: 1. Közművelődésünk jelen állapota. 2. A szövetség. 3. Kivitel és vagyon. 4. Nemzeti érzés. 5. Irodalom. 6. Művészet. 7. Zene. 8. Magyarság. 9. Magyarítás. 10. Az egyesületek szervezete.

Ezt az érdekes és tanulságos broszurát behatóan ismertetni fogjuk lapunkban, elmondva a magunk véleményét is az ismertetés kapcsán s bővebben, részletesebben fejtegetve azokat a kérdéseket, melyeket a broszura szerzője csak odavetőleg érintett, alighanem azért, hogy azokat títzetesebb megbeszélés tárgyává tegyék a sajtó és az érdekelt körök és egyesületek.

Ezuttal még csak a broszura igen találó és igazán megszívlelésre méltó mottóját írjuk ide:

„Ne nyugodjunk meg abban, hogy — bármely tdnvőnek látszó gondolatot iktatunk is be törvénykönyvünkbe — a törvény szava majd életerőssé, hatalmassá teheti a magyar közművelődést. Az megmutathatja és rendelkezésünkre bocsáthatja a földet, ahol dolgozunk, de dus termést csak az egősz

nemzet odaadó, közös ideáloktól áthatott, részletes, hangvászorgalmu, az egész szellemi és anyagi művelődést átható munkájá teremthet. Össze kell szednünk magunkat, hogy művészetben, irodalomban, tudományban, kereskedelemben, iparban, földművelésben a kultura magaslatára emelkedjünk és ezt a magaslattot a magyar fajnak verejtékes munkájával kell elérnünk." — Ezek pedig dr. Wlassics Gyula volt miniszter szavai.

A T. OLVASÓKÖZÖNSÉGHEZ.

Újvével a régi s lapunk fején feltüntetett feltételek mellett új előfizetést nyitunk a FELVIDÉKI HIRADÓ-ra s arra kérjük t. előfizetőinket, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap küldésében fennakadás legyen. Arra is kérjük t. előfizetőinket, lapunk minden barátját és támogatóját, lapunk minden barátját és támogatóját, hogy a Felvidék hazafias körében új előfizetőket és pártolókat sziveskedjenek szerezni a FELVIDÉKI HIRADÓ-nak, amely immár egy negyedszázad óta híven szolgálja a felvidéki magyarság érdekeit, tehát megérdemli a támogatást.

Az egész Felvidéken való elterjedtségénél fogva a FELVIDÉKI HIRADÓ igen alkalmas üzleti és egyéb hirdetések közlésére és terjesztésére is, s mivel a hirdetések is, sőt ezek első sorban, teszik lehetővé azt, hogy a FELVIDÉKI HIRADÓ modern színvonalu külsővel és éppoly tartalommal megjelenjék, nekünk pedig az a törekvésünk, hogy még ezt a színvonalat is egyre emeljük: lapunk hirdetési rovatát is minél gyakoribb és állandóbb igénybevételre ajánljuk igen mérsékelt feltételek mellett.

A FELVIDÉKI HIRADÓ kiadóhivatala és szerkesztősége.

H I R E K.

Új bankok a Felvidéken. Megemlékeztünk már arról a nagyobb szabású pénzintézet szervezéséről, amelyet a Magyar Általános Hitelbank Turócszentmárton székhellyel létesíteni fog. Ez az új pénzintézet, mely valószínűleg a Turóci Kereskedelmi és Hitelintézet bevonásával fog szervezteni, működését csak akkor kezdheti meg, amíőn a befejezéshez közlő előmunkálatok elkészültek. A Turóci Kereskedelmi és Hitelintézet igazgatósága ma egy hete tartott igazgatósági ülésén került az ügy tárgyalásra. Amennyiben a f. évi január hó folyamán megtartandó közgyűlés a beolvadás kérdését magáévá teszi — ami, a körülményeket mérlegelve és a részvényesek hangulatát ismerve: valószínű — a Felvidék egy hatalmas pénzintézethez jut, amely hivatva lesz minden oldalú igényt kielégíteni és a gombamódra szaporodó nemzetiségi kis bankok túlzelmének gátat vetni. A kérdés tehát nemcsak gazdasági szempontból fontos, de hazafias okokból is örvendetes. Ugy tudjuk, hogy a beolvadás nemcsak hogy minden tekintetben figyelemmel lesz a mai részvényesek érdekeire, de azok

nak befolyása az új intézetre szintén biztosítva van. — *Trencsében* is alakult egy új pénzintézet Polgári bank r. t. cég alatt 100.000 korona alaptőkével.

Országos Magyar Szövetség cím alatt a „Nyitrai Hirlap“ vezércikket közöl, amelyben az O. M. Szövetséget alaposan letárgyalja. Véleménye szerint az fa lelkesedés, mely annak a szövetségnek létrejöttét kísérte országszerte, gróf Esterházy Jánosnak elhunytával teljesen megszűnt. Azzal vádolja a Szövetséget, hogy mit sem tesz. Minderre vonatkozólag egyelőre a mi véleményünk, hogy csak a szervezkedés volt és így maradandóbb alkotást tőle várni igénytelenség lenne. Az is bizonyos, hogy Esterházy János gróf halála nagyban megingatta a szervezkedés szépen megindult munkáját. Valamint kétségtelen, hogy az elhunyt gróf helyét vajmi nehéz lesz betölteni, mert ő nemcsak vezére volt a szövetségnek, de elő is tudta teremteni az anyagi eszközöket. Amde mégis kérnünk kell laptársunkat, hogy ne törjön még pálcázát ezen hazafias irányú egyesület jövője fölött és bizzon, reméljen velünk együtt, hogy az Országos Magyar Szövetség mai vezetői mégis csak meg fogják találni a mai bizonytalanságból kivezető utat, amely oda fog vezetni, hogy a Szövetség magasatos rendeltetésének minél jobban megfelelhessen. Az azonban nem volt fölösleges, hogy a kérdést napirendre terelte, mert ha a Szövetség csakugyan komolyan akarja a szervezkedést folytatni és betejezni, akkor munkához kell látnia.

Eljegyzés. Dr. Szolárik Vilmos, ruttkai vasuti orvos, a ruttkai ág. h. evang. egyház felügyelője, társadalmi életünknek munkás tagja, a karácsonyi ünnepek alatt eljegyezte Ruttkán Petricsek János kassa-oderbergi vasuti felügyelőnek nagymiveltséggel és kedves leányát, Petricsek Mizikét. — Krajszik József a napokban jegyezte el ugyancsak Ruttkán Bria Sándor állami iskolai tanítónak kedves leányát, Bria Jolánkát.

Református magyar isteni tisztelet. Sedivi László, a nyitrai református egyház papja, karácsony másodünnepén ismét megjelent turóci hívei körében s a vármegye-ház nagytermében fényes egyházi szónoklattal egybekötött isteni tiszteletet tartott. Az isteni tisztelet a más vallásu magyarság is részt vett, ezzel akarván dokumentálni azon régi óhajának most már feltétlenül szükséges teljesítését, hogy az itteni nagyszámu magyar hívők kedvéért helyénvaló volna a magyar isteni tiszteletek rendszeres bohozatala. A tiszteletes ur delután Ruttkára ment, hol a megtartott isteni tisztelet után a hitközségi közgyűlésben megalakították a református egyházközséget.

A rózsahegyi kir. törvényszék új elnöke. Závody Albin, a rózsahegyi kir. törvényszék elnöke, hasonló minőségben Nagykanizsára áthelyeztetvén, egyben a kuriai bíró ezimet és jelleget nyerte, utóljává pedig a kiváló jogász, dr. Chudovszky Géza kir. ügyész nevezetett ki, akinek hazafias munkássága sokkal ismertebb a Felvidéken, minthogy azt bővebben méltatnunk kellene. A rózsahegyi kir. törvényszék büszke lehet új elnökére, kinek előléptetése az egész Felvidéken igaz örömmel és rokonszenvvel találkozott.

Színi előadás Zúlvóarálján. A zúlvó műkedvelő társaság a f. hó 6-án tartja meg lapunkban már eleve hirdettet előadását. Tekintve a közhasznu célt, melyre az előadás rendeztetik, újból felhívjuk olvasóink figyelmét az előadásra. Kívánatos, hogy a magyarság minél tömegesebben vegyen részt a mulatságon.

Buocsuzó. Mindazon jó barátainknak s jó ismerőseimnek, aiktől az idő rövidsége miatt személyesen el nem bucsuzhattam, ez uton mondom „Isten hozzád“ ot s kérem őket, hogy jó emlékeztetükben továbbra is megtartani sziveskedjenek. Krompach, 1906. évi december 27 én. *Bartsch Gyula*, áll. tanító.

Élített nemzetiségi igaztó. Lapunk olvasói előtt nem ismeretlen a közpallugyai ág. h. evang. felekezeti iskola zárvízszáján történt eset, amely alkalommal Csobroda Pál szomszecsányi lelkész mint egyházi dékán vett részt és ott a tanulókhöz intézett beszédében a magyar nyelv tanítása ellen kelt ki. Ezt az esetet annak idején följelentették és a rózsahegyi kir. törvényszék Csobroda ellen marasztaló ítéletet hozott. Felebbezés folytán a Kuria is foglalkozott ezzel az ügyvel, amelynek ítélete a napokban érkezett le a rózsahegyi kir. törvényszékhez, amely a magáról megfelledekezett papot nemzetiségi igaztásért 3 havi államfogházra ítélte. Az ítélet jogorvó.

Éskütvő. F. hó 26-án delután vezetle oltárhoz *Piszk Lajos* malaczka kereskedő *Fischer Lajos* turócszentmártoni vaskereskedőnek kedves leányát, *Bertit*. Az esketési szertartást *Vellész Mór* nagybittsói rabbi végezte és mondott megható beszédet az új párhoz.

Kedélyes meghívó. Szucsányban táncmulatság rendeznek, amelyre a rendezőség a következő meghívót bocsátotta ki: *Akar Ön Szucsányban is egyszer jól mulatni?! H. igen, ugy jöjjön el becses családjával együtt arra a jótékonycélelu ténzmulatságra, mely 1906. évi január hó 6-án lesz a Rosenfeld-féle helyiségekben.*

Jótekönyiség. A turócszentmártoni szegény gyermekeket felruházó egyesület a mult heten az izraelita iskola tágas termében gyűjtötte össze az egyesületnek tagjait, hogy részesei legyenek annak a megható ünnepségnek, amellyel 9 gyermeket öltöztettek föl jó téli meleg ruhával. Rosenzweig igaztótanító megható beszédet intézett a gyermekekhez, akiknek nevében egyik felöltöztetett kis fia köszöntö meg a jótéteményt. Míjd dr. Lax Adolf tisztí főügyész, az izr. hitközség elnöke buzdította a megjelent közönséget további jótékonyására, Láng tanító pedig az ünnepség jelentőségét méltatta.

Ismét változás. Az északmagyarországi szinikerület, amelyhez a Felvidék legtöbb városa tartozik, ismét válság előtt áll. A kerület megalakulása óta immár a harmadik direktor mondja föl a szolgálót és manábusut. Farkas Ferenc dr. szinüzagató ugyanis, akinek jól szervezett társulata egy éven át jól betöltötte nemzeti misszióját, elnyerte a *szabadkai* szinházat és emiatt lemondott az északmagyarországi szinikerület igazgatóságáról éppen most, amikor a szini idénynek mindenütt javában kellene folynia. Ugy halljuk, hogy Farkas dr. szerződéses kötelezettségének meg fog ugyan felelni, azonban félünk, hogy nem azval az ambícióval, amellyel munkáját kezdette. Ebből az alkalomból szükségesnek tartjuk

hangoztatni, hogy az új szinigazgatóval megköendő szerződésben ki kell tüntetni, hogy legalább három évig köteles legyen kerületét megtartani, amit ha elmulasztana, megfelelő bírsággal lenne sújandó. A kerület azonban egy sem marad árván. Annak elnyeréséért már is megindult a versengés. Az egyik pályázó *Szabados László*, akit közönségünk is ismer; a másik pedig *Bartha István*, a kassai Nemzeti Színház tagja. Az utóbbi nálunk is járt tájékozódást szerezni a színi viszonyokról.

Határrendrőség. A minisztertanács elhatározta, hogy a határrendrőséget f. évi január hó 15-ével életbe lépteti. A hivatalnoki személyzet kinevezése már megtörtént. Határrendrőségi székhely 12 lesz. Ezek között találjuk *Zsolnát* is.

Mogzlatás. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter az orsz. közoktatási tanács részéről *Kopy Rezső*, soproni tanítóképző intézeti tanári, a Tanács tagját küldötte ki a znojvári állami tanítóképző intézetben a zeneoktatás és a gyakorló iskolai tanítás megfigyelésére.

A cellulosegyár mulatsága. A helybeli cellulosegyár alkalmazottai f. évi január hó 20-án táncmulatságot szándékoznak rendezni, amely mulatságnak egész jövedelmét jótékony célra fogják fordítani.

Magyar Odpor. *Pietor Ambrus*, a „Nár. Nov.” főszerkesztője ezen a címen egy brosúrát adott ki karácsonyi ajándéknak olvasóinak. A címet a mi jó tót népünk meg sem érti, de a „Nár. Nov.” külön nyelven azt jelenti: *Támadás és védekezés*. Itt igen, ez a broszura támadás elejétől végig. Támadás a magyarság ellen, báránnyörbe bújtatott farkas vagy jobban mondva védelemben burkolt támadás. A broszura tartalmára még visszatérünk. Most csak azt jegyezzük meg, hogy a cseh lapok nagy elismeréssel fogadták és *Pietor Ambrus*, ki a munkájában a tótok elnyomatására vonatkozó adatokat gyűjtötte össze, ezzel, szerintünk, nagy szolgálatot tett a tót intelligenciának és a tót népknek. A „Nár. Listy” turóczenmártóni levelezője azt írja, hogy *Pietor* broszurájában a nyomorúságoknak, sérelmeknek, zsarnokkodásoknak, örfjögős ellenségeskedéseknek és rendszeres elnyomásoknak oly tömegét jegyzi föl, hogy a gondolkodó ember eltűnik és az érző szívet sajnó fájdalom hatja át. A broszurában nem nemzetiségi szentimentalizmust, hanem politikai lirizmust találunk és benne a száraz tények beszélnek. Cikkét azzal fejezi be, hogy kívánatos lenne, ha a broszura legalább néhány példányban át lépje a magyar földtekének vörös-fehér-zöld színű határoszlopait! Ezt a célját már elérte, mert im, foglalkoznak már vele a cseh lapok. De az is bizonyos, hogy a magyarságot is felebrelesztette és hangosan érezteti velük, hogy mondanak le a békés elintézés lehetőségéről, mert aki a vörös-fehér-zöld határon túl keres barátokat, az nem lehet testvérünk.

A líptói választások epilógusa. Már napok óta folyik a rózsahegy kir. törvényszéknél *Klenesó Koskás Adám* és harmincz társának válpörö. Valamennyien pribliai lakosok, akik a legutóbbi líptószentmiklósi választások alkalmával *Masztics Adám* főerdész, *Gebl Károly* és *Schwarz Henrik* Lányi-párti korteseiket állítólag tetleg bántal-

mazták és a faluból kiűzték. Az ítéletet csak jövő számunkban közölhetjük.

Elveszett fékező. A kassa-oderbergi vasút egyik *Ruttikáról* induló tehervonatáról utközben leest a zárfékező, amit csak akkor vehettek észre, amikor a vasut az állomásra beérkezett. Rögtön keresésére indultak és meg is találták mely átlomban merülve a vágányok mentén. A fékező úgy adta elő a dolgot, hogy a kemény hideg miatt egy kis sziverősítőt vett magához a hosszú utra. Ez volt oka bajának, aminek szerencsére semmi komolyabb következménye nem lett.

Szengázmergezés. Líptószentmiklósról írja levelezőnk: Ma reggel *Vajda* szabó feleségét lakásában halva találták. A szerencsétlen asszony, ki két gyermeknek anyja, szengázmergezés következtében halt meg. A férjnek nem történt semmi baja. Szerencsére a gyermekek a konyhában aludtak. Tavaly ugyanabban a lakásban egy férfi halt meg szengázmergezés következtében.

Tömeges betörések. A f. hó 27-én éjjel kitanult betörők több helyen szerencsét próbáltak. Be akartak törni a helybeli gyógyszerárba is, de a nehéz külső vasajtó feszegése által okozott zajra a tulajdonos felébredt s revolverlövésekkel elijesztette a garazdalkodókat. Innen *Szebla János* kárpitos boltjához mentek, hol az utczára vezető boltajtót felfeszítve, behatoltak az üzlethelyiségbe. Itt mindent felforgatván, miután könnyen elemelhető értékes holmit nem találtak, eltávoztak. Ezután *Laané* pálinkakimérése került sorra, hol a spirituszban tetek kárt. Hasonló sorsra jutott *Klein József* pálinkakimérése is, hol magukhoz vették az üzletben hagyott csekély készpénzt is. A csendőrség erélyesen nyomozza a garáda betörőket s a gyanu miatt már tegnap letartóztatta a környék cigányait.

A felvidéki turista egylet. Ez alatt a titulus alatt akart *Halasa András* helybeli ügyvéd egy újabb tót egyesületet összetákolni. A hatóságok azonban jókor átlátták a szítán s a hangzatos frázisok közül, melyekkel az alapszabályokat előterjesztette, kihajozták az egyesület valódi célját s az alapszabályok megerősítését nem ajánlották. Ennek folytán a beltűgyminiszter is hasonló értelemben döntött s az új egyesület megalakulását nem engedélyezte, illetve alapszabályait nem erősítette meg.

A F. M. K. E. évnegyedes gyűlése, mely a napokban tartatott meg Nyitrán, jegyzőkönyvében örökítette meg *Esterházy János* gróf, *Csáky Zénó* gróf, *Bartha Miklós* és *Soltész-Nagy Kálmán* emléktét és hazafias érdemeit s elhatározta, hogy *Berzeviczy Albertet* az Akadémia elnökévé történt megválasztása alkalmából üdvözlí. Az egyesület új óvodát szervezett *Tormasek* (Nyitra mellett), a czobajai és zolyomlípcei óvodák személyi költségeinek az állam által való átvétele s a zolyombrézói iskola kibővítése és óvodával való kiegészítése iránt pedig ismételve közbenjárt a kormány-nál, amely a kérések teljesítését meg is ígerte. Az egyesület *Szabad Liceumot* szervez a Felvidék nagyobb városaiban s e célból szövetségbe vonja a zölde közt s a szegségi; írói; népkönyvtárára; létesít *Verebé*, *Rozs-tamás*, *Lédecz*, *Kistapolcsány* bars:; írói és *Kálnógázók* nógrádmegyei községben; a magyar ipar pártolására körüllevében hívja fel a

Felvidék közönségét; a szeniczi tót nemzetiségi olvasókör engedélyezése ellen felír a beltűgyminiszterhez; Nyitrán etnografiai múzeumot rendez be s tárgyak gyűjtésére 1000 koronát engedélyez; végül pedig *Sedivy László* nyitirai ref. lelkésznek, a Felvidék különböző pontjain rendszeresített magyar isteni tiszteletek engedélyjaira 60 darab magyar szoltárkönyvet engedélyezett. — Itt említjük meg, hogy az egyesület újabban 105 új tagot kapott, köztük van *Hohonlohe Keresztély Kraft* hercege 450 korona, *Snahia József* sólymári lakos 250 korona, *ovámba Schwartz Ferenc* földbírókos (Budapest), *Ohrenstein Henrik* czeementgyáros (Budapest), *Csongrád és Trenesém* városok 200—200 korona alapítvánnyal, néhai özv. *Majthényi Alajosné* 4000 korona és néhai *Barócz János* jászkeséri lakos 1000 korona végrendeleti hagyománya.

Hirtelen halál. *Galanda András* turóczenmártóni jómódu gazda, községi esküdt; a f. hó 25-én szívzélhűdés következtében hirtelen elhunyt.

A kassa-oderbergi bérletjegyel. A kassa-oderbergi vasut igazgatósága elhatározta, hogy magyar vonalain az évi bérletjegyek tekintetében bizonyos változtatásokat léptet életbe. Ezek az 1906. január elsejéről tervezett újítások a következők: A vasuti összes magyar vonalain ez idő szerint érvényes évi bérletjegyek a jelenlegi átlakon jövőre is változatlanul megmaradnak. Újévtől kezdve azonban ugyancsak az összes magyar vonalakra fél éves bérletjegyeket adnak ki az I. osztályban 280 korona, a II-ikban 220 kor. és a III-ikban 140 korona áron. Az összes magyar vonalakra érvényes éves és fél éves bérletjegyek mellett a kassa-csaccai és kassa-örli vonalra külön-külön is adnak ki éves és fél éves bérletjegyeket, még pedig az előbbi vonalra az egész évre szóló bérletjegyek az I. osztályban 320 korona, a II-ban 240 kor., a III-ban 160 korona, a fél évre szólók az I-ben 220 korona, a II-ban 170 korona, a III-ban 110 korona; az utóbbi vonalra az egész évre az I-ben 200 korona, a II-ban 150 korona, a III-ban 100 korona; fél évre az I-ben 150 korona, a II-ban 100 korona és a III-ban 70 korona áron. A vasuti igazgatóságnak e javaslatát a kereskedelmi miniszter már jóváhagyta.

Pályázati felhívás. A siketnémák budapesti áll. intézetének első osztályaiba a következő tanévre 45 új növendék fog felvétetni. Ezen kívül a felsőbb osztályokba felvételt nyernek oly siketnémák is, akik eddig valamely vidéki intézetben tanultak ugyan, de akiknek szülői időközben a székesfővárosba, vagy annak közelébe költöztek. A vidéki 6 osztályu intézeteket végzett siketnémák itt a VII. és VIII. osztályokban folytathatják tanulmányaikat. Végül a megfelelő felsőbb osztályokba felvétetnek olyan gyermekek is, akik népiskolai tanulmányaik közben siketnémáknak, ott megtanulják a beszédnek szájáról való leolvását s ez uton elemi ismereteiket megszerzik. A felvételek vállalásra, nemre és nemzetiségére való tekintet nélkül a folyamodványok beérkezésének sorrendjében fognak eszközöltetni. Az érdeklődőknek részletes tájékoztatást és felvételi nyomtatványokat egyszerű levélnél megkeresés általánul küld az intézet igazgatósága (VII. sz. sz.)

Antidol a legjobb gyógyszer: fejfájás, ideges fejfájás és nátha ellen. A szert nem kell bevenni, néhány csepp a tenyéren eldörzsölve használati utasítás szerint beleöregve, azonnal megszünteti a bajt. Sok ezer ember használja s mindenki csak jól mond róla. Kérdezze ismerőseit: hogy használ-e már az Antidol-t, amely nagyszerű hatásáért arany éremmel lett kitüntetve. Egy üvegeske ára 1 korona 20 fillér és 35-ször mulaszhatja el vele fejfájását. Kapható Gazdik János gyógyszerész úrnál Körömczányán.

Szerkesztői üzenetek.

Lapunk munkatársait és tudósított kérjük, hogy az új évfolyam megkezdése alkalmából lapunkat továbbra is részletessé jóakaró támogatásokban. Hogy a „Felvidéki Híradó” elvállalt hazafias misszióját eddig sikerrel teljesíthette, azt munkatársaink és tudósított hazafias buzgalmanak köszönhetjük, akik önzetlenül törekedtek velünk együtt arra, hogy a felvidéki magyarságnak minden tekintetben megfelelő lapot nyújthassunk. Ismételen hangoztatjuk és kérjük, hogy a vidékükön előforduló minden eseményről azonnal sziveskedjenek bennünket értesíteni, hogy hírszolgálatunk is lehetőleg teljes legyen. — G. J. Tótpróna. Az előző üzenet önmek is szól! — Zayugrócz. Igen örvendek, hogy ismét együtt dolgozhatunk. Szíves üdvözet a fiatal gardának is. — (F.) Bpest. Szíves sorai öszintén megörvendeztetek. Lapunk iránya a régi marad. Mai beköszöntésünkben ezt határozottan kifejeztük. Nincs tehát semmi akadály a annak, hogy Méltóságod nagyrabecsült munkásságát folytassa. — Szepesi Lapok. A cserepéldány megindítására a kiadóhivatalt megkerestem. Kérem apjukat szintén megindítani.

Igen tisztelt vendégeimnek és ismerőseimnek
Boldog új évet kívánok!
Rösler József a Dom-szálló bérloje.

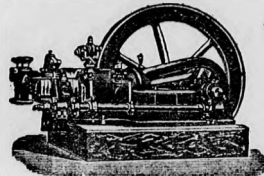
Összes jóakaróinak ez ismerőseinek
Boldog új évet kíván
KÖTTL REZSŐ Znióvárallja.

Boldog új évet kívánok
tisztelt vevőimnek és jó ismerőseimnek!
WIX MIKSA kereskedő Turócszentmárton

Jó minőségű cipők
nagy választékban
olcsó árakon csakis
KLEIN SZ. divatruházában
Turócszentmártonban kaphatók.

74 hftüntetés.
6 állami érem.
Drezdai
10,000 motor a legteljesebb megelégedésre szállítva.
motórgyár részv. társ.

(ezelőtt Hille) fióktelepe:
GELLÉRT IGNÁCZ és TÁRSA
Telefon 12—91.
Benzinmotorok, légszszmotorok, nyersolajmotorok, szesz- (spirítusz) motorok, acetylennmotorok. Benzinlokomobilok cséplésre.

Szivógáz (gene átroos - motorok a legmodernebb és legtokeletesebb, beigazoltak a legolesobb izemet nyujto erogepek.
A drezdai motor világszerte elismerten a legkitunobb gyartmany. Kiprobalat tokeletes szerkezet. Valogatott legjobb anyagbol a legszolidabban és a legpontosabban készitve.
Tartós! Sok évi használat után sem szorul reparaturakra. Feltetlenül izembiztos. Kezelse egyszerű. Az izemköltségek a legelőnyösebbek.
Drezdai motorok izemben megtekinthetők számtalan iparvállalatban és uradalmak gazdasági izemleinél; malmokban, téglagyárakban, fagegmunkálásnál, faapritásnál, vizemelő (szivattyu) telepeken, gazdasági takarmány-kamrákban, tejgazdaságokban, cséplésnél stb.
Teljes izemberendezések (malmok, gazdasági izemek, körlömu-szerkezetek stb.) szakszerű szállitása. Felvilágosítások, költségtervezetek készséggel adanak.
Messzemenő jófállás! Kedvező fizetési feltételek!

A házasszony gondoskodásán mulik a család üdve, boldogsága!

A Kathreiner-féle Kneipp-malátá kávé

Kathreiner előállítási módszere révén kellemes ízű, az egészséget előmozdító és olcsó, ez által a legmegbecsülhetlenebb előnyöket nyujtja minden háztartásnak!

Minden vásárlásnál hangsúlyozzuk kifejezetten a Kathreiner nevet és csak eredeti csomagokat kérjünk Kneipp páter védjeggyel.

Tisztelettel tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy alulírott, a budapesti klinikán képesített szülésznő, Turócszentmártonban letelepedtem.
Köteles Joákhimné.

Esketési és eljegyzési lapok, báli meghívók, névjegyek, közhivatali, pénzüntézeti, ügyvédi, kereskedelmi, valamint mindenféle nyomtatványok jutányos árban, modern és igen szisz kivitelben készittetnek a Moskóci Ferenczné táladjonát képező Magyar Nyomdában.

Reggelizés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle RADIO-ACTIV

Igmándi keserűvíz az elrontott gyomrot 2—3 óra alatt teljesen rendbe hozza. Használata valódi áldás gyomorbetegségeknél és székszorulásban szenvedőknek.

nek. Csodálatos gyógyerejét az igmándi víz radium-tartalmának köszöni, amely tudományos alapon egyedül ezen forrásban lett felfedezve, miért is bevásárlásnál össze ne tévesztendő a közönséges keserűvizekkel. Főszétküldés a forrástulajdonos: Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél Komáromban. — Kapható TOPERCUZER SÁNDOR gyógyszerészárán kis üveg 30 fillér, nagy üveg 50 fillér. Az egyedüli természetes keserűvíz, amely kis üvegben is kapható.

Az összes csemegeárunk, déli gyümölcsök

a legfinomabb és friss minőségben, továbbá valódi Battle Axe rum, orosz és kínai tea, angol- és francia teasütemények, bel- és külföldi likörök.

Francia és magyar pezsgők!

Vino d'Asti spumante Martell, Mounett, Czuba Durozier és Royal Cognac

SCHWARCZ KÁLMÁN

fűszer- és csemegekereskedésében kapható.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Ezen
czéegereken
ismeri
meg a
boltokat,

melyekben
csak
Singer
varrógépeket
árúsítanak.

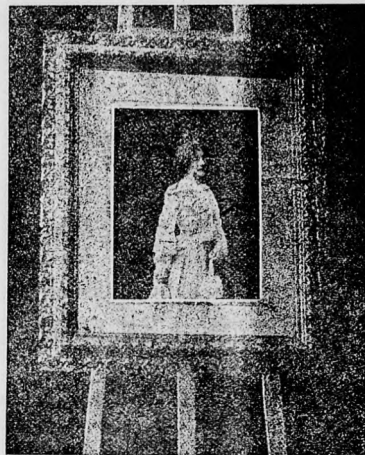
Singer Co. varrógép r. t.
Zsolna, Körtér 14.

„JODELLA“

most a mindenhol ismert, orvos és közönség által kedvelt LAHUSEN-féle

Jod- és vas-csukamájolajnak

szabadalmilag védett neve. A legjobb és leghatásosabb csukamájolaj. Hatásában fölülmulthatlan daganatoknál, angol betegségeknel, bőrkütés, csusz, reuma, torok- és tüdőbetegségeknel, meghülésnél, vérszegény gyermekeknel stb.-nél. Véralkotó, nedvképző, étvágycsináló hatású. Évi szükséglet folyton emelkedik. Télen és nyáron vehető, mert mindig frissen kapható. Ára 3 korona 50 fillér. Egyedüli gyáros: LAHUSEN gyógyszerész Brémában. Mivel utáztatok vannak, csak „Jodella“ név alatt veendő, mely minden dobozon kívül foglaltatik. — Kapható vidéken Gazdik János gyógyszerárában Körmöcbányán és Toperczer Sándor gyógyszerárában Turócszentmártonban.

Akármit is mond, mégis
legszebb és legalkalmasabb
karácsonyi és újévi ajándék egy
életnagyságu fénykép!

A Felvidéki Fényképnagyító Műintézet,
melynek tulajdonosa **STEINER LAJOS**

Turócszentmártonban,

készít: pasztell, aquarell és olajfestményeket, valamint photoemilképeket a legolcsóbb árak mellett remek kivitelben. Nagy választék: világi és szent képekben, díszes keretekben és terrakotta szobrokban.

Mindezek megtekinthetők

Cziffer Albert divatruházában
Turócszentmártonban.

Életnagyságu kép 2-50 firtól följebb.

TESCHEN

Höfel Brauner Hirsch.

A magyarok találkozóhelye!

GAÁL ENDRE szállodás

volt főpinczér Turócszentmártonban és Stubnyafürdőn.

Magyar konyha.

Magyar borok.

Védjegy:

„Horgony“

A Liniment. Capsici comp.,

a Horgony-Pain-Expeller pótléka

egy régiónek bizonyult háziser, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közvényűvel, csúszal és meghüteseknél bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Sülday hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosság legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és ügyszólván minden gyógyszerárában kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapestban.

Richter gyógyszerára az „Areny keresztárhoz“, Prágában. Elláshetrassac o neu. Mindennapi szétkülös.

Az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak cement-gyára Gurahonczon szállít lassan vagy gyorsan kötő PORTLAND-CZEMENTET, mely a Magyar Mérnök és Építész Egyet által megszabott normáliákat 70—80%-kal feljmulja. Továbbá elad saját rendszere szerint készült SZABAD. M. FÖTT HORNOLT CZEMENT-TETŐCSERÉP GYÁRTÓ GÉPEKET, melyekkel tetőcserep-szükségletét fakeskedők, vállalkozók, gazdálkók házilag állíthatják elő. — A készítés pár nap alatt megtanulható, a gépek hordozhatóak, a cserepek szabályosak, könnyűek, jól fednek és nagy szilárdságúak.